
En særlig voksen

Individuel støtte gennem mentorordninger er tidens plusord i det socialpolitiske arbejde, for drømmen om lighed i uddannelsessystemet handler om at knække koden til de mest udsatte børn og unge.

Af MAJ JUNI

For et par årtier siden var man ikke så optaget af, hvor gode anbragte børn og unge blev til tysk eller matematik. Det socialpædagogiske felt koncentrerede sig om børnenes sociale og emotionelle problemer, og skolen måtte komme i anden række. I dag er tankegangen vendt på hovedet. Faglighed er i fokus, også når sociale problemer skal håndteres, ud fra en bevidsthed om, at børnene lades i stikken, hvis vi på forhånd har afskrevet dem i uddannelsessystemet.

Det nye fokus har ført til nytænkning i det socialpædagogiske arbejde, fortæller Søren Langager, lektor på Institut for Uddannelse og Pædagogik (DPU) ved Aarhus Universitet. En af de mest iøjnefaldende nyskabelser er

korte, intensive læringsforløb uden for skolens regi. De sidste par år er sommercamps eller skolecamps blevet stadig mere populære, og selvom der ikke findes tal for området, beretter eksperter og fagpersoner om en stor stigning i antallet af både frivillige og professionelle mentorer, der skal hjælpe udsatte børn og unge.

Mentor er tidens plus-ord

Søren Langager er en del af det hold, der laver følgeforskning på Egmontfondens flerårige projekt Lær for Livet, som siden 2013 har arbejdet for at sikre bedre læring til børn, der er anbragt i en plejefamilie eller på en døgninstitution. Det sker gennem intensive camps og gennem en mentorordning, hvor barnet får en person med en videregående uddannelse tilknyttet i en seksårig periode. Mentoren skal blandt andet hjælpe med lek-

---

»Mentorer er, på samme måde som inklusion, et begreb, der er eksploderet som plusord, men generelt vides der faktisk ikke ret meget om, hvorvidt mentorordninger virker eller ej.«

Lektor **Søren Langager**

LÆRFORLIVET.DK

MENTORER HAR VOKSEVÆRK

Hvor mentorordninger i det socialfaglige arbejde for nogle år siden især bestod i lokale initiativer, spiller de nu en central rolle i regeringsreformer og i kommunernes indsats inden for især beskæftigelses- og integrationsområdet. Også i uddannelsessystemet er mentorordninger i vækst, ikke mindst på erhvervsuddannelserne, hvor frafaldet forsøges nedbragt gennem mentorordninger, uddannelsesvejledning, psykologhjælp og andre individuelle tiltag.

ET FAGLIGT BOOST
Projektet Lær for Livet arbejder for at sikre omsorgsfuld læring til anbragte børn, bl.a. gennem 'learning camps' og mentorordninger.

tier og andet, der relaterer sig til skolen. "Mentorer er, på samme måde som inklusion, et begreb, der er eksploderet som plusord, men generelt vidnes der faktisk ikke ret meget om, hvorvidt mentorordninger virker eller ej, fortæller Søren Langager. Forskningen peger nemlig på to kerneproblemer for anbragte børn og unges faglighed. For det første er der ikke tilstrækkelig særlig opmærksomhed på dem fra lærerside, og lærerne er tilbøjelige til at have for lave forventninger. For det andet har plejefamilier og anbringelsessteder tendens til at sætte skolen i anden eller tredje række, fordi de anbragte børn har nok andet at tumle med.

Når mønsterbrydere fortæller deres individuelle historie, fremhæver de ofte en særlig voksen, som på et afgørende tidspunkt har haft betydning for dem – en lærer, en ven af familien eller moren til en kammerat. De seneste års opblomstring af mentorordninger kan ses som et forsøg på at sætte idéen om den særlige voksne i system.

"Mentorbegrebet bygger på den gamle mønsterbryderlogik. Idéen om en særlig voksen, som ikke er en del af andre systemer, og som kan gå ind og mediere nye muligheder for barnet, forklarer Søren Langager.

Individualiseret støtte

Søren Langager ser mentoren som et fænomen, der rider med på den bølge, der handler om udbredelsen af alverdens former for personlig hjælp og støtte. Der er i dag coaches, rollemodeller, ungepiloter og en række andre eksempler på brug af individuelle støttepersoner.

I det store billede er det dybest set idéen om, at frem for et sted som en specialskole eller et værested er det en person, der skal hjælpe børnene. Og der er masser af sund fornuft og positive beskrivelser af det, selv om vi har ikke en decideret evidensbaseret viden, som gør, at vi kan konkludere, at det virker, siger Søren Langager og pointerer, at den frivillige mentor kan noget, den professionelle ikke kan.

"Du kan ikke være frivillig professionel. Uanset hvordan man vender og drejer det, er det professionelle, der er i skolen, også når der er tale om personlige støttepersoner. De er en del af et professionskorps, og det samme gælder på de traditionelle døgninstitutioner og delvist i professionelle plejefamilier. Frivillige kan gøre noget uden at skulle gøre noget bestemt, og det giver dem en uforpligtende rolle og et større spillerum, siger Søren Langager. Et andet afgørende element er, at hjælpen fra den frivillige er et tilbud til barnet og ikke en professionel behandlingsopgave, der skal varetages. Det betyder typisk, at der kan opstå en anden slags fortrolighed.

Løber med opmærksomheden

Selv om fordelene ved de frivilliges indsats er betydelig, skal man ikke være blind for det økonomiske aspekt af den voksende frivillighedsbevægelse, mener Søren Langager. Frivillige tiltag som mentorordninger kan på længere sigt betyde, at det bliver fristende for kommunerne at lave socialpædagogiske besparelser på skoleområdet, fordi presset på skolen for at tilbyde hjælp og støtte forsvinder. "Dilemmaet ved tiltag som mentorordninger er, at de sammen med andre indsatser >

LÆRFORLIVET.DK

LÆRFORLIVET.DK

og projekter som 'Lær for Livet' kan være med til at fordele goderne ulige, fordi det kan lette trykket på i dette tilfælde skolens opgave. Men der er jo hulens mange, der har problemer i skolen, som ikke kan løses af en mentorordning. Det er et klassisk dilemma. Enhver indsats, som kommer en bestemt mindre gruppe af en større problemgruppe til gode, betyder, at der kommer mindre opmærksomhed på andre, der har behov for den hjælp inden for skolens rammer, siger Søren Langager.

Langtidsholdbarhed

I hvor høj grad 'Lær for Livet's' indsatser øger de anbragte børn og unges faglige præstationer, kan forskerne ikke svare på endnu. Idéen med projektet er at følge børnene i fem til seks år for at kunne undersøge deres udvikling – og i givet fald komme med bud på betydningen af mentorordninger og såkaldte *learning camps*.

Mange intensive læringsforløb hævder at have fantastiske testresultater og at rykke eleverne flere læringsår på få uger, men det er svært at måle så kortsigtet. Vi skal undersøge, hvordan langtidsholdbarheden af læringen er, og derfor skal vi nogle år frem, før vi kan gå ud med resultater. De foreløbige opgørelser og testresultater, vi har, ser positive ud. Men de er selvfølgelig lidt mere nuancerede end de hurrabasuner, man måske ellers hører om den slags, siger Søren Langager.

Et andet interessant aspekt i projektet, der er dukket op i den foreløbige forskning, ligger i børnenes vurderinger af mentorerne. Udgangspunktet for ordningen var, at mento-

»Mentorbegrebet bygger på den gamle mønsterbryderlogik. Idéen om en særlig voksen, som ikke er en del af andre systemer, og som kan gå ind og mediere nye muligheder for barnet.«

Lektor Søren Langager

rens rolle gik ud på at hjælpe med lektierne og det faglige og af og til bidrage med noget socialt eller kulturelt som at se et teaterstykke eller en fodboldkamp. Men undervejs lægger både børn og mentorer vægt på de kulturelle og sociale sider af samværet. Især børnene ser den faglige hjælp som noget positivt, men underordnet.

Mentoren repræsenterer den her anderledes tredje voksne, som kan bidrage med et lidt bredere område og være med til at skabe noget anderledes i dagligdagen. Det er en fin nuancering af selve omdrejningspunktet, tilføjer Søren Langager. ■

SAGT OM MENTOR-ORDNINGER

»I forskningsverdenen taler man om honeymoon-effekten, hvor alle er interesseret i, at en ny metode skal give gode resultater, og alle kæmper for, at det skal lykkes. I starten ser alt godt ud, men senere opdager man, at den nye metode både har positive og negative effekter.«

Lars Uggerhøj

professor ved Institut for Sociologi og Socialt Arbejde, Aalborg Universitet

Kilde: Information

»Det at have en fornuftig voksenkontakt er vigtigt. Sagt med et glimt i øjet gælder det, at "hvis du ikke kan stå op om morgenen, så kommer jeg forbi og hiver dynen af dig". For nogle af de her unge er det første gang, at de oplever, at der rent faktisk er en voksen, der bekymrer sig lidt om dem.«

Henrik Dam Kristensen

beskæftigelsesminister

Kilde: avisen.dk

SØREN LANGAGER

Lektor på Institut for Uddannelse og Pædagogik (DPU) ved Aarhus Universitet. Leder af et forskningsprojekt, der følger Egmontfondens signaturprojekt Lær for Livet nye veje til skolefaglige mål.